

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Saksbehandler, innvalgstelefon
Lars Sæter, 75 53 15 51

Uttalelse til søknad om bygging av terskel og økt vannuttak fra Straumvatnet i Sørfold

Statsforvalteren i Nordland viser til brev av 24.11.2021 fra NVE vedlagt søknad fra Sisomar AS om tillatelse til å bygge en terskel i utløpet av Straumvatnet og til økt uttak av vann fra samme innsjø. Vi beklager at vi er noe seint ute med vår høringsuttalelse og viser i den forbindelse til kontakt med saksbehandler Cathrine Kristoffersen om utsatt høringsfrist.

Beskrivelse av tiltaket - inngrepene

Sisomar AS fikk i 2009 konsesjon til et maksimalt vannuttak på 1,6 m³/s fra Straumvatnet. Det søkes nå om å øke uttaket til 2,97 m³/s så lenge Siso kraftverk er i drift og til 2,5 m³/s når kraftverket står. Det søkes samtidig om å beholde samme minstevannføring i Straumelva som i dagens konsesjon, dvs. 130 l/s både sommer og vinter. De omsøkte planene vil medføre en begrenset regulering av Straumvatnet på 0,82 meter (HRV 4,90 og LRV 4,08).

Begrunnelsen for tiltaket er å dekke vannbehovet til en planlagt produksjonsøkning i Sisomars smoltanlegg fra 8,5 til 24 millioner smolt per år. Dette tilsvarer en mer enn 4-dobling av biomasseproduksjonen i anlegget fra 1400 til 6700 tonn per år. Terskelen vil bidra til å sikre vannleveransene til søker og andre aktører som er avhengig av vann fra Straumvatnet. Med andre aktører menes her Elkem (prosessvann) og Sørfold kommune (drikkevann).

Den omsøkte betongterskelen i utløpet av Straumvatnet vil få en lengde på 68 meter. Den skal «plastres» med stein nedstrøms og oppstrøms. Formålet med terskelen er å magasinere vann fra Siso kraftverk når dette stopper for sommeren. Terskelen er planlagt med et fast overløp på kote 4,90. I djupålen bygges det inn en 30 meter lang gummiluke med terskel på kote 4,25 og med en topp i hevet tilstand på kote 5,20. Luka skal ligge på laveste nivå når Siso kraftverk er i drift og heves til vannstanden i Straumvatnet når Siso kraftverk stopper for å lagre vann til Sisomars drift.

Mot land på venstre side sett nedstrøms er det planlagt å bygge en fiskepassasje i betong som skal fungere ved slipp av minstevannføring når vannstanden er lavere enn toppen av terskelen. En vanlig kulpetrapp skal sikre fiskeoppgang etter stopp i Siso kraftverk når gummiluken heves og overløp

over den faste betongterskelen reduseres. Ved drift i Siso kraftverk vil fisk kunne vandre opp over hele terskelen og spesielt over den senkede gummiluka.

Ifølge søknaden blir det ingen merkbar endring i vannstanden hverken i Straumvatnet eller i Straumelva nedstrøms terskelen ved økt uttak fra 1,6 til 2,97 m³/s når Siso kraftverk er i drift i perioden august - mai/juni. I sommermånedene, normalt mai (delvis)/juni - juli, vil vannstanden i Straumvatnet være lengre på ett høyere nivå, mens elva nedstrøms terskelen vil ha minstevannføring i 10-12 dager mer i forhold til ved dagens drift.

Vanntemperaturen i Straumvatnet og Straumelva kan bli noe lavere når det magasineres Sisovannføring på sommeren. Vinterforholdene blir som før.

For å kunne bygge terskelen vil det være behov for å etablere en ca. 135 meter lang midlertidig anleggsvei fra eksisterende kommunal vei på nordsida av Straumvatnet. Den skal ifølge søknaden fjernes og revegeteres etter at anleggsperioden er over.

Konsekvenser for allmenne interesser - naturmangfold

Vi støtter i stor grad de konsekvensvurderingene som gjort i søknaden, og at det på de fleste tema konkluderes med at de omsøkte tiltakene vil gi «ubetydelig miljøskade». Vi er imidlertid enig i at de negative konsekvensene for berørte fiskebestander, i første rekke anadrome laksefisk, vil kunne bli betydelige dersom det ikke gjennomføres avbøtende tiltak i form av optimale vandringsforhold forbi terskelen og habitatforbedrende tiltak for å kompensere for bortfall av gyte- og oppvekstområder.

Vi stiller oss imidlertid tvilende til at disse fysiske tiltakene vil kunne kompensere fullt ut for de negative effektene av utbyggingen, og vi oppfordrer NVE til å vurdere et høyere minstevannsføringskrav enn i dag slik at en mindre del av utløpselva tørrlegges. Vi mener det vil være rimelig at noe mer av den økte vannmagasineringen kommer Straumelva og fiskebestandene til gode.

Nedenfor har vi hovedfokus på verdier knyttet til anadrome laksefisk, innlandsfisk og utøvelsen av fiske da disse blir mest negativt påvirket. I tillegg har vi kommet med anbefalinger tilknyttet reindriftsinteressene.

Bestander av anadrome laksefisk og innlandsfisk

Straumenvassdraget har bestander av både sjørørret og sjørøye, se Lakseregisteret <https://lakseregisteret.fylkesmannen.no/>. Det fiskes også betydelig med laks. En vesentlig del av dette er rømt oppdrettslaks. Tidligere fiskebiologiske undersøkelser viser at det eneste kjente gyteområde for ørreten/sjørørreten og laksen er utløpsområdet fra Straumvatnet samt øvre deler av Straumelva. Det er også denne delen av vassdraget som er det viktigste oppvekstområde for yngel- og ungfisk av disse artene. I tillegg har deler av strandsonen i selve Straumvatnet betydning som oppvekstområde for ungfisk av laks og ørret-/sjørørret. Røya/sjørøya gyter i hovedsak i selve Straumvatnet og vokser opp her.

Etablering av en terskel i utløpet av Straumvatnet vil gi et betydelig inngrep i vassdragets viktigste og trolig eneste gyte- og oppvekstområde for laks og ørret/sjørørret. Dette kan potensielt gi store negative effekter dersom det ikke gjennomføres tilstrekkelige kompenserende tiltak som er godt fiskefaglig planlagt.

Straumenvassdraget regnes som et regionalt viktig vassdrag for fiske etter anadrome laksefisk. Vi viser her blant annet til opplysninger om fangster og fiskekortsalg i den offisielle fangstbasen www.fangstrapp.no. Følgende fangster er innrapportert de siste tre årene:

2021: 51 laks (116 kg), 72 sjøørret (65 kg), 6 sjørøyer (4 kg) og 20 pukkellaks (32 kg).

2020: 45 laks (132 kg), 38 sjøørret (45 kg) og 16 sjørøyer (15 kg).

2019: 162 laks (394 kg), 69 sjøørret (76 kg) og 16 sjørøyer (8 kg).

Vi er også bekymret for at utbyggingen vil medføre en betydelig økning i dager med minstevannføring i Straumelva. Dette vil kunne bidra til redusert overlevelse hos yngel- og ungfisk og i tillegg redusere antallet dager med fiskeforhold i elva.

Etablering av en terskel med fiskepassasje/fisketrapp vil automatisk medføre en standard fiskefredningssone som vil strekke seg fra 50 m nedstrøms terskelen til 50 m oppstrøms. Dette vil også bidra til reduserte fiskemuligheter i Straumelva og i utløpet av Straumvatnet. Vi viser her til § 6 i «Forskrift for Nordland fylke om fiske i vassdrag med anadrome laksefisk og om fiske utenfor elvemunninger og kraftverksutløp, samt om nedsenking av garn ved fiske i sjøen» <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2021-06-01-1851>.

Reindrift

Tiltaksområdet er lokalisert innenfor Duokta reinbeitedistrikt. Det er viktig at tiltakshaver har tett kontakt med reinbeitedistriktet før og under anleggsperioden. Dette for å unngå forstyrrelser av reinen og reindriften.

Forundersøkelser og kompenserende fisketiltak

Det er ikke utarbeidet noen detaljert plan for habitattiltak og for bygging av fiskepassasje/fisketrapp i terskelen. Sistnevnte må konstrueres på en slik måte at også mindre fisk som sjørøye og ungfisk av ørret/sjøørret og laks lett vil kunne vandre mellom Straumelva og Straumvatnet.

Som grunnlag for en slik detaljplan er det viktig å gjennomføre fiskebiologiske undersøkelser i Straumelva og utløpsområdet fra Straumvatnet. En slik undersøkelse bør i første rekke omfatte bonitering samt yngel- og ungfiskundersøkelser ved elfiske. Det er viktig at standard metodikk blir benyttet. Vi regner med at nødvendige fiskebiologiske forundersøkelser og utarbeidingen av en detaljplan for aktuelle tiltak blir pålagt som en del av konsesjonsbehandlingen.

Vi stiller oss tvilende til at fysiske fisketiltak/habitattiltak vil kunne kompensere for de negative effektene av den omsøkte utbyggingen på fiskebestandene og fiskemulighetene, og vi ber om at NVE vurderer å pålegge høyere minstevannføring i Straumelva enn dagens på 130 l/s. Vi synes en eventuell tillatelse til økt magasinering av vann også bør komme fiskebestandene og fisket i Straumelva til gode i form av høyere minstevannføring. Dersom dette ikke lar seg gjøre bør søker inngå avtaler med kraftregulantene i vassdraget om økt vannslipp som kan bidra til større minstevannføring. Vi ber også om at bruk av RAS-teknologi vurderes nøye.

Vi forutsetter ellers at kantvegetasjonen langs vassdraget blir skadet minst mulig, jf. vannressursloven § 11 (beskyttelse av kantvegetasjon), og at tiltakene ellers gjennomføres på en mest mulig skånsom måte for vassdragsmiljøet samt omkringliggende terreng og vegetasjon. Ved revegetering anbefaler vi bruk av stedegen vegetasjon.

Konklusjon

Under forutsetning av at det gjennomføres kompensierende fisketiltak og fiskeundersøkelser som beskrevet ovenfor og tas hensyn til reindriftsinteressene vil vi ikke motsette oss at det gis tillatelse til de omsøkte tiltakene.

Med hilsen

Tore Vatne (e.f.)
seksjonsleder

Lars Sæter
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

SØRFOLD KOMMUNE
FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV I
NORDLAND
DUOKTA REINBEITEDISTRIKT

Strandveien 2
Eiaveien 5

8226 STRAUMEN
8208 FAUSKE

c/o Mats Jonas Pavall
Holtanveien 620

8219 FAUSKE

Straumen og Omegn Grunneierlag v/ Jan
Ludvig Strømhaug
SAMEDIGGI / SAMETINGET
NORDLAND FYLKESKOMMUNE
MILJØDIREKTORATET

Reitanveien 3

8226 STRAUMEN

Ávjovárgeaidnu 50
Postboks 1485 Fylkeshuset
Postboks 5672 Torgarden

9730 KARASJOK
8048 BODØ
7485 TRONDHEIM